

Формування репозитарію біобібліографічних даних: до історіографії питання

Наталя Філіппова

*відділ формування біобібліографічних інформаційних ресурсів Інституту біографічних досліджень
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Київ, Україна
filippova.natalya@hotmail.com*

Abstract. *The results of historiographical analysis of the problems of formation and functioning of consolidated electronic data repositories on the example of a repository of biobibliographical information are presented. The main directions of scientific researches, devoted to separate aspects of creation of open access resources, are defined.*

Ключові слова: біобібліографія, консолідовані інформаційні ресурси, репозитарій біобібліографічних даних.

Формування консолідованих інформаційних ресурсів є доволі складною науковою проблемою, вирішення якої постає одним з найважливіших завдань сьогодення, що актуалізує дослідження окремих аспектів функціонування сховищ електронних даних у інформаційно-комунікативному середовищі.

Розуміння важливості надання відкритого доступу до повних текстів джерел наукових відомостей сприяє виникненню наукових розвідок, присвячених проблематиці організації і забезпечення функціонування репозитаріїв як однієї із найбільш репрезентативних форм представлення результатів наукової діяльності та запоруки їх популяризації за рахунок відкритості для широкої громадськості.

Історіографія означеної проблематики охоплює науковий доробок дослідників як означеного предметного поля, так і суміжних наукових напрямів.

Зокрема, досвід формування друкованих і електронних ресурсів довідкової біографічної та біобібліографічної інформації в Україні та його

значення для розгортання інтегрованих, тематичних і регіональних інформаційних ресурсів знайшли відображення у наукових працях В. І. Попика [3].

Питання визначення місця і ролі біобібліографічної діяльності в стратегії розвитку сучасних бібліотек, впливу на її розвиток сучасних інформаційних технологій, а також особливості організації представлення біобібліографічного матеріалу на персональних сторінках “Українського національного архіву” (далі – “УНБА”) репрезентовано у дослідженнях О. М. Яценка [5-6].

Як зазначає науковець, ефективне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій і збільшення комплексу ресурсів відкритого доступу сприяють консолідованому формуванню у тому числі й національного біобібліографічного ресурсу. Адже серед невирішених проблем вітчизняної біобібліографії до числа найважливіших науковцями сьогодні відноситься відсутність скоординованого процесу формування відповідних інформаційних ресурсів, невідпрацьованість питань пошуку джерел біографічних і біобібліографічних відомостей та їх подальшої систематизації [5, с. 227-228].

Поміж іншого О. М. Яценко також зауважує, що більшість з персональних бібліографічних покажчиків існують у паперовій формі та мають невеликі накладі, що робить їх малодоступними широкому колу користувачів. Однак створення консолідованого біобібліографічного ресурсу на базі “УНБА” – Репозитарію персональних бібліографічних

показчиків, – що охоплював би електронні версії відповідних біобібліографічних видань, сприятиме розвитку джерельної бази для науки та освіти [5, с. 229, 232] завдяки властивим архівним сховищам даних функціональним можливостям.

Характеристики “УНБА” як інформаційної системи ресурсів біографічної інформації, зокрема складові “УНБА” та особливості його розробки, було розкрито О. Л. Верніком у одному з розділів колективної монографії, підготовленої науковими співробітниками Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [1].

У свою чергу, перспективні напрями репозитарної діяльності в Україні на прикладі торгових репозиторіїв було висвітлено у статті О. А. Сьомченкова [4], у той час як у публікації С. Р. Водорезової, присвяченої господарсько-правовому аспекту правового регулювання репозитаріїв, репрезентовано результати дослідження особливостей та сучасний стан розвитку “відкритої науки” в Україні крізь призму правового регулювання, фінансування та забезпечення доступу до наукових репозитаріїв. Дослідницею поміж іншого було визначено основні функції наукових репозитаріїв як ключового елемента “відкритої науки” [2].

Заслугує на увагу відзначення С. Р. Водорезовою актуальності проблеми забезпечення відкритого й необмеженого доступу до знань через мережу Інтернет з метою забезпечення збереження та подальшого використання наукової інформації світовим співтовариством. Дослідниця у своїй публікації зокрема згадує Стратегію розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”, якою передбачено всебічне сприяння створенню відкритого доступу до наукової інформації через розвиток відкритих електронних архівів. У якості одного з напрямів упровадження “відкритої науки” С. Р. Водорезова зазначає організацію та супровід інституційних репозитаріїв [2, с. 56].

Автор також наводить характерні риси, властиві репозитаріям, та репрезентує результати здійсненого нею ґрунтовного

аналізу еволюції визначень поняття “репозитарій”, відстежуючи перші згадки про нього у контексті врегулювання освітньої діяльності за нормативно-правовими актами України починаючи з 2014 року. Основну увагу в публікації С. Р. Водорезова приділила питанню започаткування в Україні Національного репозитарію академічних текстів, висвітливши його функціональне призначення та місце в науковому середовищі.

Детально розкрито автором й моделі вирішення проблеми правового регулювання, формування, обслуговування, фінансування та забезпечення доступу до репозитаріїв [2].

Незважаючи на певні здобутки у науковому осмисленні, формування репозитаріїв біобібліографічних даних залишається малодослідженою проблематикою, що потребує подальшого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Вернік О. Л. Системотехнічне забезпечення організації інтегрованої системи ресурсів біографічної інформації “Українського національного біографічного архіву”, Вітчизняні ресурси біографічної та біобібліографічної інформації: проблеми формування й використання, Київ, 2016, с. 171-189.
- [2] Водорезова С. Р. Правове регулювання репозитаріїв: господарсько-правовий, Право та інновації, 2017, № 4 (20), с. 55-61.
- [3] Попик В. І. Ресурси довідкової біографічної інформації: історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку, Київ, 2013, 520 с.
- [4] Сьомченков О. А. Перспективні напрями репозиторної діяльності в Україні, Фінанси України, 2016, № 7, с. 116-127.
- [5] Яценко О. М. Місце і роль біобібліографічної діяльності в стратегії розвитку сучасних бібліотек, Українська біографістика, 2018, вип. 16, с. 225-237..
- [6] Яценко О. М. Представлення біобібліографічного матеріалу на персональних сторінках “Українського національного біографічного архіву”: принципи побудови розділів, особливості організації, джерела наповнення, Українська біографістика, 2016, вип. 13, с. 250-268..